No 1842 — 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; voor de buitensteden ƒ 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 14 MEI.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 13 Mei.

Aanstaanden Dingsdag hebben de verkiezingen plaats voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Wij hopen dat al onze vrienden hier ter stede eenparig hunne stemmen zullen uitbrengen op de onderstaande kandidaten:

Mr. P. P. VAN BOSSE.
Jhr. J. P CORNETS DE GROOT.
Mr. M. H. GODEFROI.
Mr. J. HEEMSKERK Bz.
J. C. RIJK.

die allen verklaard hebben deze kandidatuur aan te nemen.

Waarheen men gaat.

Dat godsdiensthaat en burgervete bestendigd worden, zoo de toeleg gelukt van de heerschende beweging, daaromtrent kan geen twijfel bestaan.

Maar die godsdiensthaat en burgervete zijn geen doel; zij zijn slechts middelen. Toch is het belangrijk niet één oogenblik uit het oog te verliezen, dat zij het eerste en noodzakelijkste gevolg zijn van hetgeen geschiedt.

Van de eene zijde karakterizeert zulks de zedelijke waarde der partijschap, die zich van zulke heillooze middelen bedient; van de andere zijde is daarin eene waarschuwing voor ieder, die in de opgewondenheid van het oogenblik nog eenige kalmte heeft overgehouden.

Intusschen wat is het doel, waarnaar men door dergelijke middelen streeft? Dat doel is velerlei. Er staan zoo vele berekeningen op touw, als er verschillende partijen aan de beweging hebben deel genomen.

Sommigen, en dat zijn de scherpzinnigsten onder de behoudsmannen, willen niets meer, dan een ander regeringssysteem met behoud van de bestaande Grondwet.

Anderen, en dat zijn de behoudende tinnegieters, zouden, met eene andere regering, ook wel een nieuwe Grondwet verlangen, geschoeid op de leest, die aan den voet der *heeren regenten* past.

Deze beide soorten van lieden gaan een groote teleurstelling te gemoet, als de beweging slaagt. De in beroering gebragte volkspassiën, waarop zij steunen, zijn niet berekenend, en blijven niet staan op het punt, dat het eigenbelang van eenige aanzienlijken aanwijst. Dat zouden die volkspassiën niet doen, al hadden zij zelfs geene andere aanvoerders dan diezelfde kortzigtige behoudslieden. Het is van nu af zigtbaar, dat de strijd over het hoofd van het tegenwoordige ministerie heen gaat, en dat noch Thorbecke, noch van Hall, noch de Koning iets in den losgelaten storm te beteekenen hebben. Integendeel, zoowel de naam van van Hall als die des Konings, worden met dien van Thorbecke misbruikt om aan den storm vaart bij te zetten.

Wie dan treedt er op den voorgrond? Lieve lezer, verschrik niet. Het is Groen. De heer Groen van Prinsterer, die op alle plaatsen, in alle steden en dorpen, als de man van [illegible] voorgesteld [illegible] den [illegible] getrouwste volgelingen? zoodat zelfs de arme heer Schiffer, die zoo zeer zijn best doet om zich aan de beweging aangenaam te maken, gevaar loopt van te Gorinchem door den heer Elout van Soeterwoude verdrongen te worden.

De heer Groen is dan de groote man, de populaire man, die Thorbecke vervangen moet? Ja, daarheen gaan wij.

Wel is waar de protestantsche agitatie bevat in haar gevolg slechts eenige, betrekkelijk weinige Dordtsche letterknechten. De radikale *Fakkel*, de liberale *Morgenster* met de geheime genootschappen maken de groote meerderheid der beweging uit. Maar zij hebben niet één enkelen naam vooruitgezet, waaraan zich de menigte zou kunnen aansluiten; terwijl de *Nederlander* sinds jaar en dag den heer Groen op de schouderen van de baronnen Mackay en van Lijnden aan het protestantsch rumoer heeft te kijk gezet. De heer Groen is dus de groote ijveraar. Het is alzoo zeer natuurlijk, dat zijn naam gevierd wordt, hem de standaard der beweging in de volksschatting is toevertrouwd, en de menigte zich aan zijne zijde schaart.

Opregt gesproken, uit het oogpunt onzer katholieke belangen betreuren wij dat niet. [illegible] dier Dordtsche partij iets, wat niet protestant maar katholiek is, namelijk het aannemen naast den bijbel van een gezag, dat bepaalt wat *geloofd* moet worden. Dat streven nu is ons voordeelig. Het gezag van Dordt is onhoudbaar. Onvermijdelijk moeten derhalve velen der partij vroeg of laat gevoerd worden tot het zoeken van het ware gezag, dat zij eindelijk zullen vinden in de Katholieke Kerk.

Daarenboven mogt de heer Groen meester worden van het terrein — hij zal onmiddellijk slag te leveren hebben tegen de radikalen en de liberale Protestanten, zonder nog te spreken van de politieke liberale partij en de Katholieken. Wat een rumoer!

Waarlijk wij zijn overtuigd, dat, zoo wij, Katholieken, in geweten ons land mogten wagen aan gevaarlijke proefnemingen, gelijk de Groenen dat doen, wij in ons belang niets beters zouden weten uit te denken, dan trachten mede te werken om den heer Groen op het kussen van de Binnenlandsche Zaken te plaatsen, zoo hij er was op te houden.

Zijn rijk zou, ongelukkig, kort van duur zijn. Er woelen heviger hartstogten op den bodem der beweging. In elke volksagitatie drijft altijd de hevigste partij de meer bezadigde voort.

Na den *Nederlander* zal de *Fakkel* over Nederland — regeeren kunnen wij niet zeggen — maar zijne toorts zwaaijen. En dan zou Nederland de toekomst wachten, die aan Zwitserland door het radikalismus bereid is. Het einde daarvan zou zijn, de [illegible] van de Nederlandsche natie als zelfstandig volk.

Men gedenke toch de lessen der geschiedenis. De tweespalt van vóór 1830 heeft tot het verlies van België geleid, en het overblijvend getrouwe gedeelte met een schuldenlast van 400 millioen beladen.

De tweespalt van 1795 en later heeft Nederland ten prooi geworpen van de Fransche overheersching, die wij duur hebben betaald.

Welnu, denzelfden weg gaan wij op. Zoo niet bij de aanstaande verkiezingen het gezond verstand van de natie zegeviert over godsdiensthaat en burgervete; zoo twist en tweedragt worden bestendigd, dan wacht Vorst en volk het lot onzer vaderen.

In den toestand van Europa, zijn België en Nederland aan de beurt, om plotseling door vreemde legers te worden overvallen. Men schijnt dat alleen hier te lande te vergeten. En is het niet daarom, dat men in zijne verblindheid eene gemakkelijke prooi bereidt voor den eersten vijand den besten, die ons zal gelieven aan te vallen?

Het *Handelsblad* geeft in zijn Nommer van Donderdag een zeer opmerkelijk en opgemerkt stuk over het [illegible]

Eene *koalitie* wordt genoemd, een tijdelijk verbond van twee onderling vijandige partijen met het doel om eene derde te doen zinken.

Eene *koalitie* is dus slechts eene voorbijgaande vereeniging, die niet steunt op gemeenschappelijke beginselen, en daarom slechts een *negatief* rezultaat bereiken kan, namelijk het overwinnen van eene derde partij.

Eene *koalitie* in dien zin is zeer afkeurenswaard en in zijne gevolgen allergevaarlijkst.

Bestaat er dusdanige koalitie tusschen *Katholieken* en *liberalen*? Neen, zelfs niet de schijn daarvan. In de eerste plaats er bestaat geen verbond tusschen Katholieken en liberalen. Wij althans hebben nooit, en voor zoo ver ons bekend is, heeft niemand onzer vrienden ooit met de liberalen eenige afspraak gehad. Ja, maar liberalen en Katholieken strijden toch te zamen. Dat is waar. Maar waartoe strijden zij te zamen? Tot verdediging van hetgeen niemand in Nederland moest aanvallen; tot handhaving van het grondwettig regt, van de grondwettige vrijheid, van de nationale eenheid, van de welvaart des lands, van de rust en de orde. Kan men beweeren dat er *koalitie* bestaat tusschen de partijen in Nederland, als zij gezamenlijk optrekken naar de grenzen, om den vadergrond aan den vijand te betwisten? Evenmin bestaat er *koalitie* tusschen de zonen van Nederland, die, tot welke partij zij ook behooren, bij de Grondwet, het regt, de vrijheid, de welvaart en de nationale eenheid post vatten, om die te verdedigen tegen elken aanval. In de tweede plaats blijkt alzoo, dat de zamenwerking van liberalen en Katholieken op beginselen, aan beiden gemeen, steunt, en niet slechts een pozitief, maar zelfs een konservatief doel heeft, namelijk het behoud der bestaande wettige orde van zaken, en daarmeê tevens het herstel van de verstoorde rust en orde in het land.

Anders is het met de zamenspanning van de *politiek* reaktionnaire, en de *protestantsch* reaktionnaire partij, welke beide partijen weder in verschillende onderdeelen kunnen worden verdeeld. Dat tusschen deze, althans tusschen de hoofdleiders, afspraak, overleg, verbond bestaat, is ontwijfelbaar. Want van stad tot stad, van dorp tot dorp, ziet men de leiders zich vereenigen onder één programma, in ééne kiesvergadering, tot ééne gemeenschappelijke handeling. De partijen schijnen zamengesmolten: iets wat van Katholieken en liberalen genoegzaam nergens kan worden gezegd.

In de derde plaats, die zamenwerking steunt niet op gemeenschappelijke beginselen, zelfs niet op gemeenschappelijke antipathiën. Der protestantsche agitatie is het voornamelijk te doen, om verdrukking der Katholieken en bevoorregting van het Protestantismus; terwijl nog de heer Groen c. s. hoopt de Dordtsche [illegible] uit het troebel water op te visschen. De politieke reaktie integendeel gebruikt slechts de protestantsche beweging, om te komen tot eene politieke orde van zaken, die haar veroorlooft de liberalen op zij te schuiven, en het roer van Staat te houden in handen der patriciers en die er bij zijn opgenomen. Er is derhalve geen spraak van gemeenschappelijke beginselen; en wij voegen er bij, zelfs niet van antipathien. Terwijl genen de Katholieken haten, zijn dezen bereid bij de Katholieken steun te zoeken.

In de vierde plaats kan het rezultaat der zamenwerking alleen negatief zijn. Men kan er in slagen om liberalen en Katholieken voor een oogenblik op zij te schuiven; men kan de Grondwet aantasten; ook al... Maar dan? Dan is 't ook uit. Wat er voor in de plaats gesteld? Dat weet noch het *Amsterdamsche*, noch het *Goudsche*, noch het *Dordtsche*, noch het *Tielsche* blad, om niet te spreken van de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode*, de Arnhemsche *Morgenster* en de *Kerkelijke Courant*, die allen verschillende wegen ingaan en naar een verschillend doel streven.

De *koalitie* is dus openbaar [illegible] strijd te beginnen onder

---

Ziehier de cirkulaire, welke door de gekommitteerden van de *Algemeene Nederlandsche Vereeniging: voor Vaderland en Koning* aan de predikanten in Nederland verzonden is ter gelegenheid der verkiezingen. Wij hebben meer dan een exemplaar daarvan ontvangen, welke ons door regtschapen predikanten zelven ter openbaarmaking zijn ter hand gesteld. Zij verheelden ons hunne verontwaardiging niet, dat men op ééne zoo schandelijke wijze, in onze dagen, de zaak der godsdienst met politieke quæstien verwart, en dat die dwaze vrienden van het Protestantismus, die het land in beroering en ten val, en, met zijn val, het Protestantismus mede ten val schijnen te willen brengen, hen tot *courtiers électoraux* zoeken te verlagen.

De cirkulaire luidt aldus:

„Wel-Eerwaarde Zeer Geleerde Heer!

„De gebeurtenissen der jongst verloopen dagen hebben het hart van elk waar Protestant in ons vaderland verheugd, en de bezorgdheid, waarmede velen de te vaak miskende [illegible] gen onzer Godsdienst gadesloegen, is [illegible] voor de overtuiging dat die belangen [illegible] zende warme verdedigers [illegible]

[illegible] niet ten einde en wij hebben naauw meer kunnen doen dan onze krachten te leeren kennen en waarderen, en het vertrouwen dat ons hierdoor mag ingeboezemd worden, zou zeer misplaatst zijn, wanneer wij nu, daar het tijd is, niet waakten en werkten, om onze krachten goed te besteden. Gij begrijpt, dat ik van de zeer aanstaande verkiezingen voor de Prov. Staten en van de niet verwijderde voor de Staten-Generaal, en wel van de laatste inzonderheid wil spreken. Er is voorzeker geen Protestant, en geen leeraar der Protestantsche Godsdienst in ons vaderland, die niet zou wenschen dat die verkiezingen werden uitgebragt op personen, die in staat zijn de belangen van het Protestantismus in 's lands vergaderzalen waardiglijk te verdedigen, en die zich ook dáár door niets laten belemmeren als hun pligt hen roept de Godsdienst, ons dierbaarste goed, te beschermen. Maar hetgeen velen minder vertrouwen inboezemt en onze kracht kan te niet maken, is, het misverstand, de verdeeldheid, die in weerwil van de oud Hollandsche spreuk in zoo vele zaken bespeurd wordt en hier meer dan ooit zou te betreuren zijn.

Het is daarom dat ik mij tot U wend, als daartoe van eene vereeniging warme Protestanten voor het Hoofd-kiesdistrict ..... gecommitteerd, die geen andere bedoeling hebben dan eensgezindheid aan te kweken, en de verspreide krachten zoodanig te verzamelen, dat er ééne ontzagwekkende kracht uit voorkome.

Die vereeniging heeft, met het oog op de belangen van het Protestantismus alleen, en zonder bijmengsel van politieke opinie, in dit district voorgesteld:

voor de 2de Kamer der Staten-Generaal den Heer

.....

dien zij U dringend uitnoodigt zoo veel in U is te willen ondersteunen, terwijl zij voor de Prov. Staten U niemand voorstelt, in het vertrouwen dat gij uwen invloed in den boven omschreven zin wel zult willen aanwenden.

Geloof niet, WE. Z. G Heer! dat ik U wil voeren tot eene politieke handeling die met de eerwaardigheid van uw ambt onbestaanbaar is; ik vraag alleen uwe medewerking om eendragt ten goede te stichten en iets bij te dragen om het Protestantisme in ons Vaderland te handhaven; eene roeping die op elk rust, op den leeraar zoowel als op de gemeente en die niemand straffeloos mag miskennen.

Andere personen dan de hier voorgestelde zullen misschien even geschikt zijn en waardig om door velen ondersteund te worden; maar het is hier volstrekt noodzakelijk dat men allen opoffere die niet blijken de meeste kansen te hebben, ten einde geene stemmen door verdeeldheid voor de goede zaak te laten verloren gaan. Mogten alle kiezers dit wel inzien en hunne liefde voor Godsdienst en Vaderland zoo ver drijven, dat zij met voorbijzien van bijzondere denkbeelden, politieke rigting enz., zich voor deze eene, gemeenschappelijke zaak aaneensluiten, om onwrikbaar op hunne post te staan, als de dag gekomen is, die hen daar verwacht.

In het vertrouwen dat gij in den kring uwer omgeving en bij allen, op wie gij eenigen invloed kunt uitoefenen, deze gevoelens van Vaderlandsliefde en van Protestantschen ijver zult willen opwekken, en met U Gods zegen inroepende over onze pogingen om voor het heil Zijner gezuiverde Kerk te waken, verblijve ik na broederlijke groete

Wel-Eerwaarde Zeer Geleerde Heer!

Uw Dw. Dienaar,

N. N.

Wat met de pen in de cirkulaires is ingevuld, laten wij, om goede redenen, achterwege. Van vele aanmerkingen verder moeten wij ons, heden, wegens plaatsgebrek, onthouden. Alleen mogen wij niet onopgemerkt laten de alleraardigste plaats in de cirkulaire voorkomende, waar gezegd wordt, dat de *Vereeniging* hare kandidaten voorstelt, »met het oog op de belangen van het Protestantismus alleen, en zonder bijmengsel van politieke opinie." Het komt er dus niet op aan, of de kandidaat der *Vereeniging* is óf behoudsman, óf anti-revolutionnair, of radikaal, mits hij zij Protestant, namelijk, Protestant in den zin der *Vereeniging: »onverdraagzaam*" en »*handelbaar.*"

Heeft men nog meer van noode, om te weten, wat de aanstaande Tweede Kamer als hare roeping zal beschouwen, wanneer de *Vereeniging: voor Vaderland en Koning* daarin de meerderheid mogt hebben? Het *Handelsblad* zeide onlangs, en te regt, dat het ministerie het geen acht dagen tegenover zulk eene meerderheid zou kunnen uithouden. Wij voegen daaraan toe, dat *geen* ministerie met zulk eene meerderheid zal kunnen huishouden, tenzij het: *godsdienstige vervolging* tot programma kieze!

»*Het Protestantisme geplaatst bij de stembus*" is bij onze lezers reeds bekend. Evenwel niet genoegzaam verligt. Er zijn daarin stoute wendingen, die na al het geleverde nog verbazen. Men leest daar onder anderen, »dat onze natie op dit oogenblik ook op politiek »terrein, zich verdeelt in twee hoofdtoestanden: dien »der roomschgezinden en dien der Protestanten." Dat is blijkbaar onwaar. Op dit oogenblik zijn er vier hoofdtoestanden: het onverdraagzame Protestantismus en de zuiver politieke reaktie van den eenen kant; van de andere zijde de katholieke en de protestantsche verdedigers der konstitutionneele beginselen. Maar dit daargelaten, volgen wij verder de redenering.

»Beiden, de Protestanten en de Roomschgezinden, »verlangen van de Regering de handhaving van hunne »*regten*.... Er zal derhalve eene staatkunde vereischt »worden"...... (die) »Protestanten en Roomschgezinden »beiden, door *hunne regten te erkennen en te handhaven*, omvat......

»*Daarom* zijn..... de keuzen, die de leden van de »Tweede Kamer benoemen zullen, van zulk uitstekend »belang. [illegible]

»De Staten-Generaal toch zullen geroepen zijn *de regten van Protestanten en Roomschgezinden gelijkelijk »te handhaven.*"

Dat is uitmuntend, niet waar? Maar nu, na de premissen, het besluit? Waartoe wordt dit alles gesteld? Ziehier thans de stoute wending: Men zegt: »De regten van Protestanten en Katholieken moeten *gelijkelijk* worden gehandhaafd: *daarom*, lieve vrienden, kiest geen enkelen Roomsche, noch verdraagzame of zelfstandige Protestanten; maar benoemt alleen die Protestanten, op wier *onverdraagzaamheid* en *handelbaarheid* wij kunnen rekenen."

Of de heeren van Dordt met hun publiek ook een loopje nemen!

Aan de huizen van Amstels ingezetenen wordt heden rondgebragt een sermoon aan de kiezers, waarbij Mr. G. Groen van Prinsterer in hunne gunst en rekommandatie met nadruk aanbevolen wordt. Het stuk is geschreven in *Nederlander*achtigen stijl, zoodat Amstels burgerij, hare politieke kaarsenmakers, en hare politieke tinnegieters, bij 't lezen van die verbazend eenvoudige, klare, eerlijke, en vooral ondubbelzinnige taal, zich wel de hersenen stomp te denken zullen hebben om er iets van te begrijpen. Eene andere vraag intusschen is het, of het stuk wel geschreven is om begrepen te worden. Of het niet veeleer geschreven is met diezelfde buitengewone takt, welke den *Nederlander* en zijnen bekenden patroon onderscheidt, om door hunne onbestemde en vaak, och ja, zelfs kontradiktoire woorden, zoo iets te laten doorschemeren, dat men meent te begrijpen, maar toch eigenlijk volstrekt niet begrijpt, doch dat desniettemin bij de argeloozen den indruk nalaat, dat die *Nederlander* en zijn patroon eigenlijk de eenigen zijn, die eenigen kijk hebben op de belangen van Nederland en Oranje, en de eenigen, die het met Nederland en Oranje wel meenen. Iets zoodanigs laat de hier ter stede aan de huizen rondgebragte aanbeveling van Mr. Groen van Prinsterer mede na bij den lezer. Men kan er door al die kronkelingen en al die slingerpaadjes der redeneering niet achter komen, wat die heer Groen toch eigenlijk is, wat hij denkt, wat hij wil; op de *Nederlander*achtige rekommandatie alleen afgaande, krijgt men daar echter de *Ahnung* van, dat hij een groot, dat hij een eenig man is.

Eene vraag aan den eenen of anderen dichterlijken vriend van den heer Groen van Prinsterer, aan den thans zoo innig met hem verbroederden van Dam van Isselt, bij voorbeeld: Zou hij den heer Groen de goede dienst niet willen doen het heden alhier aan de huizen rondgebragte *panegyricum* van dien eenigen Nederlander op rijm te brengen? Dan kon het goed dienen tot onderschrift onder 's mans portret. Of zou een ongerijmd *panegyricum* daar beter onder passen? Wij beslissen het literaire vraagstuk niet. 't Is eene quæstie van smaak.

De *Nieuwe Noord-Brabander* trekt zijn aanval tegen den heer Borret in. Hij verklaart in zijn jongst Nommer (dat wij een dag te laat hebben ontvangen) dat hij »gaarne eene plaats aan den heer Borret in de Tweede Kamer" gunt. Er is alzoo geen spraak meer van, dat de heer Borret zou zijn geweest een aanhanger van van Hall tegen Thorbecke. Dit is dan nu uitgemaakt.

Wat verder gezegd wordt getuigt slechts, dat het blad niet geheel heeft afgezien van de kwade praktijken, die wij daarin dikwerf hebben betreurd. Het argumenteert met insinuatiën, die het uit zijn duim zuigt, niet om u te wederleggen, maar om u gehaat te maken.

Wij bestrijden de kandidatuur van den heer Jespers niet. Verre van daar. Wij verlangen de herkiezing van den heer Jespers evenzeer en om dezelfde reden, waarom wij die van den heer Borret aanbevelen.

Verder wordt beweerd, dat wij uitvaren tegen alle vertegenwoordigers van Noord-Brabant. Wij achten het onnoodig zulks te ontkennen. Die ons begrijpen wil, zal ons verstaan hebben. Voor wie ons niet begrijpen wil, is alle toelichting overbodig. Dat de *Nieuwe Noord-Brabander* ons niet begrijpen wil, is des te natuurlijker, omdat niemand meer dan hij er toe heeft bijgedragen, dat de vertegenwoordiging van Noord-Brabant niet dien invloed uitoefent, die steeds was, maar vooral nu meer dan ooit is — *nuttig* en *noodig*.

Eenige kiezers doen in Utrecht, 10 Mei, het volgende beroep op de:

»*Medekiezers!*

»Onder het tegenwoordig Ministerie kan aan geene eerlijke toepassing onzer vrijzinnige Grondwet gedacht worden.

»Het bestaan zelfs van dat palladium onzer vrijheid, welke schoone beloften er ook mogen gegeven zijn, is in gevaar.

»Wat men wil? Dagbladen en pamphletten bij honderdtallen verkondigen het.

»Zoo gij nu prijs stelt op het behoud van hetgeen gij *thans* bezit en niet medepligtig wilt zijn aan de plannen eener fanatieke en reaktionnaire faktie, vereenigt u dan tot het doen eener verstandige keuze, bij de aanstaande Verkiezingen voor leden eener Tweede Kamer.

»Na rijp overleg, hebben *wij* besloten als kandidaten voor te stellen, de heeren:

»Mr J. R. THORBECKE en
»J. W. D. KRANTZ.

Wij bevelen ze u aan; de eerste, als een man van buitengewone kunde en onkrenkbare eerlijkheid, aan wiens antecedenten men verpligt is bij deze gelegenheid de welverdiende hulde te brengen. De tweede, als een onverschrokken verdediger van liberale beginselen.

»Medekiezers! laat de handen niet slap hangen, maar werkt terwijl het nog tijd is. *De Grondwet en hare eerlijke toepassing*, zij onze leus."

Aan onze vrienden wordt *allerdringendst* aanbevolen in het Kiesdistrikt van *Hoorn* de kandidatuur der Heeren

P. VAN AKERLAKEN en
A. S. VAN NIEROP.

In het kiesdistrikt van *Haarlem*:

P. P. VAN BOSSE.

Men schrijft ons uit Delft 11 Mei over de verkiezingen.

»Niemand die een helder inzigt heeft in de gebeurtenissen van den dag, zal het betwisten, dat het tegenwoordig tijdvak ons eene krisis te gemoet voert, die zwanger is van voor het Vaderland zeer gewigtige gevolgen. Zal Nederland nogmaals gelukkig uit dezelve te voorschijn treden? dit zullen de verkiezingen beslissen. Intusschen zij het niet ondienstig op de pogingen eener faktie te wijzen, en in het licht te stellen dat, worden hare pogingen met een gunstig gevolg bekroond, den vaderlandsche bodem welhaast zal verlaagd zijn tot een schouwspel van tweedragt en verdeeldheid, welke als een noodzakelijk gevolg, den dierbaren geboortegrond, bij den onzekeren toestand van Europa, als een weerlooze prooi zullen blootgeven aan den eersten overweldiger, die zich onze nationale zwakheid zal willen ten nutte maken.

»Met ware kleuren schilderde de *Tijd* van heden het karakter, van het te Utrecht, onder de benaming van »*Algemeene Nederlandsche Kiesvereeniging*" opgerigte genootschap; onder de schoonklinkende leus »Koning en Vaderland heeft zich zoo het schijnt ook hier ter stede, even als te 's Hage eene afdeeling van gezegde *Kiesvereeniging* gevestigd, zijnde Zaturdag 7 dezer, let wel, niet bij advertentie in het weekblad, maar bij cirkulaire, de protestantsche kiezers, met uitsluiting van alle Katholieken, hoofdelijk opgeroepen, om daar aan deel te nemen. Wel waarschijnlijk diende ook die uitsluiting om niet gehinderd te worden in de toepassing van het krachtdadige middel om de kiezers te *leiden*; namelijk hoog op te geven van de hersenschimmige gevaren voor het Protestantismus, gelegen in de vestiging der R. K. hierarchie hier te lande, en daardoor de in den laatsten tijd reeds zoo zeer opgewekte hartstogten nog feller aan te blazen, waarvan dan ook het blijkbare gevolg is geweest dat onze verdienstelijke en onpartijdige volksvertegenwoordiger, de heer Mr. K. A. Poortman, op de bovengenoemde kiesvergadering van de 156 leden slechts ééne stem heeft bekomen. Treurig bewijs voorwaar, hoever 't fanatismus, eenmaal losgelaten en aangevuurd, de gemoederen kan doen afdwalen, daar de heer Poortman als een zeer gemoedelijk Protestant en bezadigde gevoelens voorstaande te boek staat.

»Wij willen deze handelwijze liefst niet verder specificeren, maar leveren als een tegenhanger daarop hetgeen volgt:

»Bij de laatste verkiezingen voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en speciaal voor den stedelijken raad, hebben de Katholieken getoond, de verdraagzaamheid niet in den mond, maar ook den ernstigen wil te hebben, dezelve bij voorkomende gelegenheid in praktijk te brengen. Zij hebben hunne stemmen onverdeeld geschonken aan die Protestanten, waarvan men met reden mogt verwachten, dat zij, verheven boven partij en godsdiensthaat, bereid waren om de bepalingen der Grondwet, zonder onderscheid of aanzien des persoons, te handhaven. Door hunne eenparige stemmen, op deze mannen uitgebragt, hebben zij derzelver keuzen bepaald en onloochenbaar de schaal in het voordeel dezer kandidaten doen overslaan. Doch wat gebeurt nu? Men sluit de Katholieken geheel buiten, en dat onder de leus van Koning en Vaderland — de Katholieken, die het waarachtig belang van het Vaderland en deszelfs geeerbiedigden Vorst beter begrijpen, en, in plaats van twist en tweedragt te zaaijen, hoe dan ook verguisd en gehoond in wat hun het dierbaarst is, eene indrukwekkende kalmte blijven behouden, sterk afstekende voorwaar bij de handelwijze dier mannen, welke de geheiligde leus »Koning en Vaderland", (waarvoor ook wij steeds zullen strijden) misbruikende, een politieke komedie opvoeren, ten einde hunne eigene grootheid, zij het dan ook op den ondergang des Vaderlands, te vestigen.

»Bij al het betreurenswaardige, door deze faktie in het leven geroepen, rest ons nog een troost. Niet alle Protestanten denken als deze partijmannen; in het zekere

zijn wij onderrigt, dat verscheidene onder hen, verontwaardigd over de uitsluiting der Katholieken, verklaard hebben aan die *Vereeniging* geen deel te willen hebben. Mogt dit voorbeeld vele navolgers vinden, en mogt het bezadigde deel der natie toch eindelijk tot het besef komen dat alleen de ultra's van den te vreezen toestand van zaken zullen voordeel trekken, gematigde Protestanten zoo als de heer Poortman zullen worden geweerd en door Ultra 's vervangen, en wee dan, rampzalig Nederland!

»De kandidatuur des heeren Poortman is door het bovenstaande nog niet komen te vervallen. Delft met onderdistrikten telt 2400 kiezers, en wij gelooven vastelijk dat het gezond verstand der overige kiezers den heer Poortman weder in de Kamer zal brengen. Want bij dezulken is ook het besef levendig, dat regtvaardigheid en waarachtige Vaderlandsliefde een diepen afkeer inboezemen tegen dweepzucht en godsdiensthaat."

De *Nederlander* is sints jaar en dag gewoon zich te versteken in een zacht en wollig schapenvel, zoo menigmaal hij de straat op moet en zich aan het publiek vertoont. Hoe dikwijls hebben wij hem niet bespied in die vriendelijke verkleeding, en het talent bewonderd waarmede hij het karakter, dat zijn kostuum meebragt, wist vol te houden. Nog klinkt ons het liefelijk geblaat in de ooren waarmede hij alle voorbijgangers begroette, en werkelijk in den waan deed verkeeren, dat hij een zachtzinnig schaap was, dat niemand kwaad zou doen en voor ieder wat goeds over had. Maar ziet, de *Nederlander* is sints de laatste weken sterk gegroeid, want hij heeft goede dagen gehad en allerlei fijne kost gegeten, als champignons en meer andere keurige gewassen zoo als er groeijen onder de oude vochtige muren of in de half verdroogde peelen van Dortrecht, Utrecht, Arnhem en Tiel, en die het best worden gezocht of bij stikdonkeren nacht, of bij roode fakkeldamp, of bij het misleidend schijnsel eener vale morgenster.

Het schapenvacht is hem dan nu ook wat eng geworden en vooral benaauwend en worgend op de hoogte van de keel, zoodat zijn geluid wel wat te heesch en raauw wordt, om langer voor lammeren geblaat te kunnen passeren. En toch de *Nederlander* trekt nog altijd het zachte huidjen gaarne aan, (men is hem zoo gewoon in dien dosch), al is het ook, door er zich in te wringen, vol breuken en scheuren, die zijn eigen rosachtig en borstelig hair overal doorlaten. Men kan het echter terstond zien dat hij zich niet meer zoo gemakkelijk beweegt in die vermomming, en er dra toe over gaan zal, om ze maar voor goed aan de kapstok te hangen, om in zijn ware gedaante zich te vertoonen. De meeste menschen weten nu toch reeds dat hij geen schaap is, daarenboven de tijden zijn merkelijk veranderd, en de wolven beginnen in aanzien te komen....

Maandag ll. heeft de *Nederlander* nog een extra lieve proeve gegeven van zijn vermommings talent. Zijn doods vijandin, de algemeene synodale kommissie, had een *herderlijke brief* geschreven aan alle hare onderhoorige schapen. De *Nederlander* rekende zich daar ook nog onder, en trok een allervriendelijkst gezicht en zong, al ging het ook wat moeijelijk, zijn gewoon liedeken van liefde en verdraagzaamheid, op lammeren toon.

Hij prijst den brief en citeert eenige volzinnen met een volzin van zij eigen fabrikaat, volgens oude gewoonte, er achter, om te bewijzen hoe men voorlang reeds dezer zijds even lief heeft gesproken en met blijkbare billijkheid jegens de Roomschen.

Maar het is Dingsdag en de *Nederlander* heeft zich door een zijner handlangers een brief laten schrijven, waarbij de op Maandag zoo zoetsappig aangeprezen *kerkelijken brief*, niet meer wordt geprezen, maar gelaakt, omdat hij te lang is, niet krachtig genoeg en gevaarlijk.... voor de rust des lands? In 't geheel niet, maar omdat hij de strekking heeft, de met zooveel kunst opgeruide menigte in slaap te sussen, en de veerkracht der tot oproer aangehitste natie te verlammen.

De *Herderlijke brief* spreekt van *bekommerden*, *bezadigden* en *heiligen*, maar in synodaal-christelijken, niet in anti-revolutionnairen en oproerigen Dordschen zin. — »Dat is voor een orthodox-Dordtsch gereformeerd christenmensch niet om uit te staan; dat is heulen met Rome en den Paus. Weg met het schapenvacht! want de stembus is in het gezigt, en *ons* Protestantismus moet en zal er naast staan, en de Roomschen, en de verdraagzamen, en wie ons maar durven tegenspreken, al ware het de Koning, zullen en moeten er onder; ze zijn onze vijanden, die wel weten wat ze doen, en daarom mogen en moeten wij ze haten.... Wisten zij het niet, wij zonden voor hen bidden overeenkomstig de voorschriften van Gods woord, waarop *wij* steunen. »Ja, denken wij aan onze kinderen, en strijden wij voor hen den goeden strijd!" zoo roept de briefschrijver den redakteur van den *Nederlander* toe. En wat doet deze? Hij maakt een omweg en knikt: ja. Zoo is het dezerzijds altijd gemeend.

Maar het voornaamste is nog niet gezegd; en het hinkende paard komt ook dit maal achteraan. De synodale kommissie vermaant alleen tot verootmoediging en schuldbelijdenis — en dat is volstrekt niet genoeg — volgens den briefschrijver — de synode had de gemeenten moeten optrommelen tot het houden van een plegtigen bidstond, om zich allen, als een eenig man voor den *God der vaderen* te verootmoedigen. Geen woord daarvan. Het houden van zoodanigen biddag of bidstond riekt misschien al te oud-testamentisch! — zegt de Groeniaan.

Al te oud-Testamentisch! 't Zou blijken uit zulk een uitroep, dat de schrijver den zin en den geest des ouden Testamenst evenmin begrijpt als die van het nieuwe Testament. Of noemt hij dat het oud Testamentisch is, zooals men vroeger hier te lande biddag vierde? Wij hebben van die dagen dikwijls hooren spreken, als van gelegenheden, waarbij de deur wijd open gezet werd voor de droevigste en belagchelijkste dwaasheden. Wij kunnen niet beter doen dan hiervoor het getuigenis aan te halen van de bekende schrijfsters E. Bekker en A. Deken, die in 1782 *economische liedjens* hebben uitgegeven, waarin 4 biddagsliederen voorkomen. De ruimte verbiedt ons iets uit die geestige stukken af te schrijven. Wij komen er welligt later op terug. Inmiddels is er dagelijks voor ieder gelegenheid om zich te overtuigen, wat een biddags-uur is. Men ga slechts eene orthodoxe predikatie of eene zoogenaamde stichtende oefening bijwonen, — en men zal zich kunnen overtuigen, dat die verlangde boetedag wel iets zou hebben van die dagen, toen de kansel gebezigd werd tot eene volkstribune, om in den naam van God, al zingende, biddende en prekende, twisten te zaaijen.

Zonder schapenvacht meer aan, zit de *Nederlander* reeds met zijne vrienden, naar zulk een dag te hunkeren en in een hoek te prevelen: lieve God onzer vaderen, geef ons het Babel der oude Republiek terug....

Is de hartstogt gedurende de laatste weken met onvergelijkbre onbesuisdheid te werk gegaan; heeft hij in zijne wilde vaart zelfs mannen medegesleept, welker antecedenten ons een vasten waarborg schenen, dat *zij* althans ten einde toe weerstand zouden blijven bieden aan de pogingen om hen zich opentlijk tot der Katholieken tegenstander te doen verklaren; — ons is het een geluk van het schouwspel dezer buitensporigheden het gelaat te mogen afwenden, en ons het gemoed verkwikt en bemoedigd te gevoelen door de eerlijke, bezadigde, echt-vaderlandslievende en echt-christelijke taal van zoo menigen regtschapen Protestant, die, bij 't woeden van den storm, het hoofd niet verloren heeft, en die te veel braafheid van ziel bezit om zijne geloofsgenooten niet te vermanen, van zich toch niet te laten bedwelmen door het voorbijgaand gebulder van den orkaan. Terwijl wij dan ook van de schandliteratuur van den dag zoo weinig mogelijk melding maken, haasten wij ons integendeel de aandacht van onze lezers te vestigen op die verdienstelijke werkjes, door Protestanten, en veeltijds door predikanten, geschreven, welker bestemming is, tot het herstel van den diep verstoorden vrede, en alzoo tot het waarachtig belang van Vaderland en Koning, bij te dragen. Moge de meerdere publiciteit door ons aan die geschriftjes van hooge zedelijke, en dikwijls daarenboven van ongemeene literaire waarde, gegeven, medewerken tot de bereiking van het doel, dat hunne achtenswaardige auteurs zich hebben voorgesteld.

Heden zal het de brochure zijn van den predikant A. Winkler Prins, welke wij ter kennis van onze lezers zullen brengen. Zij draagt ten titel: *De bisschoppelijke hierarchie, de protestantsche beweging en het ministerie* Eerlijker, loyaler, bezadigder en wijzer taal kan niet gesproken worden, dan die van den doopsgezinden predikant van Veendam. Menige bladzijde van zijne brochure bragt ons het beeld voor den geest van den innig door ons vereerden prof. Leo.

Aldus is hare aanhef:

„De oude landplaag van Nederland, — het monster dat in vroeger dagen de edelste en meest verlichte mannen vervolgde en verdrukte — de geloofstwist, is wederom opgedaagd uit den afgrond. Door onkunde, blinden ijver, bekrompenheid, heerschzucht, [illegible] wederom [illegible] men dit om de heilige vlammen te dooven op het altaar der liefde; — het vermorselt de kleinen van de welvaart des Vaderlands; het verscheurt de banden der maatschappelijke orde en der broederlijke eensgezindheid, — het bedreigt met onzigtbare kluisters de godsdienstige en burgerlijke vrijheid, — het voedt met zijn vergiftigen adem het vuur der verdeeldheid, en vernielt met zijne scherpe tanden de heerlijkste voorschriften van het Evangelie."

Wat is bedroevend van hetgeen in de laatste weken heeft plaats gehad?

„Ik moet het erkennen, niet de invoering der Bisschoppelijke Hierarchie, maar de onbillijke beweging der Protestanten heeft mij diep ontroerd en innig bedroefd. Met verbazing heb ik gevraagd: zijn de Protestanten zoo onregtvaardig, dat zij aan hunne R. Katholieke broeders en zusters die vrijheid weigeren, waarover zij zelve in volkomene mate mogen beschikken? Zijn zij zoo onverdraagzaam en liefdeloos, dat zij zich verzetten tegen de regtmatige wenschen van zulk een aanzienlijk deel hunner medeburgers? Hebben zij de lessen van JEZUS vergeten: gelijk gij wilt dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks; gij zult uwen naaste liefhebben als u zelven; hebt uwe vijanden lief?.... Vanwaar dan die haat tegen de invoering van het Bisschoppelijk bestuur? Vanwaar het opstellen van adressen, die door duizenden worden geteekend, die de waarde of onwaarde, de strekking en bedoeling van dien maatregel niet kunnen beoordeelen, — van adressen, wier laatste volzinnen doorgaans óf eene noodelooze bede om bescherming onzer regten óf een schandelijk verzoek om schennis der bezworene Grondwet omhelzen?"

Treffend en behartigenswaard is wat zoo regt ter snede op eene volgende bladzijde herinnerd wordt.

„Het is eene ongerijmdheid wat ergens beweerd wordt, „dat de geschiedenis van het Hervormde Kerkgenootschap één is met de historie van het Vaderland," want zoodoende zouden wij de Vaderlandsche geschiedenis vóór de Hervorming moeten verloochenen. Dat de geschiedenis van de Hervormde kerk gedurende bijkans tweehonderd jaren, waarin zij Staatskerk was, onafscheidbaar met de historie van *Nederland* is zamen geweven, zal niemand ontkennen, — maar ook evenmin dat zij in die hoedanigheid vaak tot ellendige woelingen, schandelijke verdrukkingen, en noodlottige staatkundige verwikkelingen heeft aanleiding gegeven."

In verband hiermede leze men aandachtig wat volgt:

„Het jaar 1795 heeft onder vele onbillijkheden ook het bestaan eener heerschende kerk in ons Vaderland vernietigd. Het stelsel van bevoorregting van sommige burgers van den Staat om hunne leerbegrippen moest vallen voor den adem der vrijheid. Maar met hand en tand bleef zich de Hervormde kerk bij iedere latere gelegenheid aan den Staat vastklemmen. Het was als of zij zich te zwak gevoelde om, even als de minder talrijke kerkgenootschappen, op eigene wieken te drijven, maar in der daad betreurde zij eene onherroepelijk verlorene supprematie, — in der daad verlangde zij weder de heerschende kerk te zijn. Zelfs waar haar dit werd ontzegd zocht zij er den schijn van te behouden. Ook in het jongste Reglement bepaalt zij nog, dat het hoofd van het Ministerieel departement en de Secretaris-Generaal, mits van de Protestantsche belijdenis, de vergaderingen harer Synodale commissie kunnen bijwonen. Zoo noode scheurt zij de banden los, die haar hechten aan den staat. Meermalen hoort men ook nu nog door hare leeraren haar ten onregte bestempelen met den naam van *de Vaderlandsche kerk*. Het Vaderland kent geene bijzondere kerk, — het ziet in de leden van alle kerkgenootschappen zijne burgers. Het kent aan geen van deze eenigen voorrang toe. Mogt zich de Hervormde kerk op eenige regten van vroegeren tijd beroepen, waarom zou dan de R. K. kerk zich niet beroepen op haar gezag vóór den aanvang der hervorming?"

„Vooral de R. Katholieke kerk ontving een nieuw leven, toen zij niet langer door knellende banden in hare beweging werd belemmerd. Hare leden gaven treffende bewijzen van belangstelling in hunne godsdienst. Zij getroostten zich groote opofferingen om overal nieuwe bedehuizen te doen verrijzen, en aan de eeredienst dien luister bij te zetten, die door den aard van hun kerkgenootschap werd gevorderd. Zij gevoelden zich door de langdurige verdrukking te naauwer aan elkander verbonden. Zij hielpen en ondersteunden elkander met broederlijke liefde. Ook jegens hunne Protestantsche medeburgers betoonden zij zich over het geheel welwillend en verdraagzaam. De welvaart en de bloei der R. Katholieke bevolking in Nederland vermeerderde. De Regering moest daarin het heilzame zien eener godsdienstvrijheid, die op omstreeks *twee vijfde* deel der bevolking zulk een gunstigen invloed had. Allen moesten zich verheugen in de toenemende welvaart van een groot aantal staatsburgers, als in de toenemende welvaart van het land onzer inwoning. En toch valt het niet te ontkennen, dat die uitwendige bloei der R. Katholieken door de Hervormde kerk met leede oogen werd aanschouwd."

Doch bepalen wij ons tot het aangehaalde ter karakterizeering van den geest van het aangehaalde boekske, dat wij bijna geheel zouden willen overschrijven. Twee kleine uittreksels nog voltooijen den gunstigen indruk, welke de aangehaalde plaatsen op alle regtschapen Nederlanders zullen gemaakt hebben.

Over het aftreden van het vorig ministerie:

„Het moest aftreden toen het verblinde volk, door onverdraagzaamheid vervoerd, de bepalingen der Grondwet wilde verguisd zien, welke het volgens eed en pligt gehouden was om voor dat volk te handhaven. Het is met eere gevallen, — niet voor de ontevredenheid der Natie, — niet voor het wantrouwen der Vertegenwoordiging, — niet voor de afstemming van eenig belangrijk onderwerp, maar voor de magt eener woeling, die het gezag der Grondwet, hetwelk ieder welgezind burger als den waarborg onzer regten en vrijheden verdedigen moest, wilde vernietigen. Het heilig gebouw onzer staatsinstellingen, aan welks voltooijing het zoo ijverig gewerkt had, wilde het niet roekeloos zien aanranden."

Over de houding der Katholieken in deze dagen:

„De protestantsche opgewondenheid steekt verbazend af bij de kalmte der Katholieken in onze dagen. Deze laatsten zien de vervulling hunner regtmatige wenschen door [illegible] ijver der adressanten [illegible] honderd duizend adressanten te doen teekenen *vóór* de invoering der Bisschoppelijke Hierarchie. Het is dus onzin, te zeggen, dat in de thans geleverde adressen de wensch der Natie gebleken is. Zelfs het getal protestantsche adressanten is betrekkelijk gering."

Wij nemen hiermede afscheid van den heer Winkler Prins, doch niet dan na hem verzocht te hebben de hulde onzer levendige erkentelijkheid te willen aanvaarden voor de goede daad door hem verrigt, waarop wij vurig wenschen dat Gods zegen overvloediglijk rusten moge.

In eene beslotene Kiezersvergadering, *tot heil des Vaderlands*, zijn in het voormalig 4de distrikt van Zeeland tot kandidaten van de Tweede Kamer gsteld de heeren Mr. D. van Eck en J. J. Slicher van Domburg, leden der ontbonden Tweede Kamer.

In eene voorloopige Kiezersvergadering, den 9 dezer te Goes gehouden, zijn tot kandidaten gekozen de heeren Mr. J. J. van Deinse met 31 en Ph. J. Bachiene met 19 stemmen.

De staatkundige vereeniging *Orde en Bezuiniging*, te Dragten heeft tot leden der Kamer aanbevolen de heeren Mr. H. U. Huguenin en Mr. A. F. Jongstra.

De audientie, welke Z. M. de Koning zich had voorgesteld op den 18 dezer te verleenen, is uitgesteld tot den 20 daaraanvolgende, op hetzelfde reeds vroeger bepaalde uur.

ZIERIKZEE, 10 Mei. Heden is aan den heer Thorbecke verzonden een adres, door een aantal der voornaamste ingezetenen onderteekend, van den volgende inhoud:

»De ondergeteekenden, Protestantsche inwoners der stad Zierikzee, gevoelen zich verpligt, u kenbaar te maken, dat zij zijn doordrongen van een levendig gevoel van erkentelijkheid, wegens de gewigtige diensten door u aan het vaderland bewezen.

»Zij houden de beginselen, waarop uw bestuur rustte, voor de eenige, volgens welke de Staat, tot welzijn van geheel de Natie, kan geregeerd worden, en schrijven den voorspoed, in de drie laatste jaren genoten, grootendeels toe aan de wijsheid uwer staakunde.

»Uwe aftreding als Minister, terwijl nog zoo vele onderwerpen van algemeen belang regeling van uwe geoefende hand verwachtten, zoude als eene nationale ramp te beschouwen zijn, indien zij meer dan tijdelijk ware.

»Doch wij hopen, dat reeds na zeer korten tijd, het vertrouwen des volks en de gunst van onze geëerbiedigden Koning, u op den zetel zullen terugvoeren, die in het belang van Vorst en Vaderland door niemand beter dan door u kan bekleed worden." (*N. R. C.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 11 Mei. De Belgische *Emancipation* is heden wederom aan de post aangehouden.

ENGELAND.

LONDEN, 11 Mei. Aan de Beurs was gisteren het gerucht in omloop, dat volgens berigten uit Sanghai van den 3den Maart jl. de Britsche konsul aldaar door de Chineesche overheden gevraagd was om hulp tot bescherming van de Naking tegen de opstandelingen,

DUITSCHLAND.

KEULEN, 12 Mei. De Tweede Kamer van Wurtemberg heeft met 48 tegen 32 stemmen bij herhaling besloten dat de doodstraf voor staatkundige misdaden niet weder zal worden ingevoerd.

BERLIJN 12 Mei De adjudant-generaal des Keizers van Rusland, Prins Mentschikoff is alhier aangekomen.

WEENEN, 12 Mei. Gisteren avond is koning Leopold, vergezeld van den hertog van Brabant, alhier aangekomen.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 13 Mei.

ONDERTROUWD (12 Mei): F. Ludérus, Francszn. met A. N. van Oorschot. - J. C. Wins met M. E. Dammers.

GETROUWD (12 Mei): H. M. Onnes, van Groningen met C. A. M. Wortelhoek. - J. L. W. Seijffardt met C. A. Oldenboom. - K. T. J. Koning met M. E. A. Landré.

BEVALLEN (11 Mei): A. P. Sesbrugger, geb. Neuman, D. — (12 Mei): L. G. Vorstman, geb. van Tubergen, Z.

OVERLEDEN (9 Mei): D. Berton, 86 j.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 13 Mei.

GRAANMARKT.

Poolsche Tarwe bij [illegible] hooger, andere soorten stil; verkocht: 128 ℔ b. Pools. *f* 310; 131 ℔ Wismar *f* 295; 129 ℔ Engelsche *f* 260; [illegible] ℔ Kubanka *f* 265.

Rogge *f* 5 a *f* 6 hooger met veel handel ter binnenl. en Buitenl. verzending; verkocht in Entr.: 118 ℔ Archangel *f* 182; 118 ℔ Petersb. *f* 182; in cons.: 121, 123 ℔ Pruiss. *f* 202, 208 - 123 ℔ Burgas *f* 203; 119 ℔ Pommer *f* 196; 120 ℔ Odessa *f* 192.

Garst tot vorige prijzen met meer handel, verkocht: 114 ℔ p. j. Holst. *f* 170; 111 ℔ j. Deens. *f* 158; 109 ℔ j. Fransche *f* 165; 104 ℔ n. Vr. Winter *f* 162.

Haver zonder handel.

Boekweit als voren; 120 ℔ Holst. *f* 218.

— *Koolzaad.* Deensch 61; Oostzeeuwsch 59 ℒ. Op 9 vaten Olie dadelijk 63; in April ek. 64½; Aug. 62⅞; Sept. 63; Oct. 63½ ℒ. *Raapolie* op 6/w. *f* 36½; Vliegend *f* 35½; 1°. Mei ek. 36½, 7; Sept. *f* 36⅜, ¼; Oct. *f* 36½, ⅝; Nov. *f* 36⅝, ¾; Dec. *f* 36¾, ⅞. *Lijnolie* op 6/w. *f* 31; Vliegend *f* 30. *Hennepolie* op 6/w. *f* 37½; Vliegend *f* 36¾.

ANTWERPEN, 12 Mei. *Koffij.* Er zijn gedaan 200 b. Brazil [illegible] b. Dom. tot gesouteneerden prijs.

Granen. [illegible] met veel handel.

Metalen. [illegible] 10,000 k. Lood.

LONDEN, [illegible] *Suiker. Vreemde.* Ferm en gezocht voor uitvoer. [illegible] gedaan 160 v. n. Portorico tot 36 s. 6 d. a [illegible] *Geraffineerd.* Gestampte gevraagd voor uitvoer tot [illegible]

Koffij. Voor Plantage Ceylon, [illegible] prijzen, doch de kooplust is niet groot.

Talk ferm. Fijn Y C wordt gehouden op [illegible]

LIVERPOOL, 11 Mei. *Katoen.* Ferm. Er zijn gedaan 10,000 b.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		12 MEI 4½ u. gebl.	13 MEI 4 u.		gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	$63\frac{9}{16}$	$63\frac{1}{2}$	$63\frac{5}{8}$	$63\frac{9}{16}$
Dito Dito	3	$74\frac{7}{8}$	$74\frac{7}{8}$	75	75
Dito Dito	4	$94\frac{9}{16}$	$94\frac{1}{2}$	$94\frac{9}{16}$	$94\frac{9}{16}$
O. I. Leening 1844	4	$94\frac{7}{16}$	$94\frac{5}{16}$		
Amortis. Syndic.	3½		$93\frac{3}{4}$		
Handel-Maatschappij	4½	123			
Aand. Rijn-Spoorweg.		$102\frac{1}{2}$			
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½		$52\frac{5}{8}$		
Dito bij Rotsch. en Volksv.		$52\frac{7}{8}$	$52\frac{7}{8}$	$52\frac{15}{16}$	
FRANKRIJK, Obligatien	3	$75\frac{1}{2}$			
SPANJE Nieuwe	1	24	$23\frac{13}{16}$	$23\frac{15}{16}$	$23\frac{7}{8}$
Dito	3	48	43		
Dito Binnenl. à 6/m.		$43\frac{5}{8}$	$43\frac{7}{16}$	$43\frac{9}{16}$	$43\frac{7}{16}$
Coup. Bewijzen.		$6\frac{9}{16}$	$6\frac{1}{2}$		
Amortisable Schuld		$5\frac{1}{16}$			
PORTUGAL te Londen	5	$41\frac{1}{16}$	$41\frac{5}{8}$		
Dito Dito	4	$39\frac{5}{16}$	$39\frac{5}{16}$		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	109	109	$109\frac{7}{8}$	
Dito Dito 1828 en 1829	5	108	103		
Cert. bij d°. 1831 en 1833		$97\frac{7}{8}$	$97\frac{7}{8}$		
Dito	[illegible]				
Dito bij *Hope*	5	93	93		
Dito bij *Stieglitz en C°.*		92	$92\frac{1}{2}$		
Dito bij id. 5de Serie	4				
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito		74	74		
POLEN, Certifikaten	4		87		
Dito Aand. à fl. 500			$163\frac{3}{4}$	164	
Dito met Lot. à 300					
AMERIKA, Bank-Actiën		$4\frac{13}{16}$	$4\frac{7}{8}$	$4\frac{3}{16}$	
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	$83\frac{7}{16}$	$83\frac{1}{4}$	$83\frac{4}{16}$	
Dito 1847	2½	43	$42\frac{7}{8}$		
Dito 1851	2½	$42\frac{15}{16}$	$42\frac{13}{16}$	$42\frac{7}{8}$	
Dito 1849	5	9.	$93\frac{1}{16}$		
Ween. Bank bij *Goll en C°.*					
Dito	4				
Letter B	5	94	$93\frac{15}{16}$		
Aand. met Loting fl. 500	*f*				
Nieuwe dito à 250					
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt.				
BRAZILIE te Londen 1824	5	99	99		
Dito Leening 1843	5				
Dito £ 200					
PERU	5½	87			
MEXICO Nieuwe	3	$26\frac{1}{2}$	$25\frac{7}{8}$	26	
VENEZUELA à £ 100	3½	$38\frac{1}{2}$			
GRENADA à £ 100	2	22			
Dito Uitgestelde		$11\frac{1}{16}$	$10\frac{7}{8}$	$10\frac{15}{16}$	
ECUADOR à £ 100		4 [illegible]	$4\frac{5}{16}$		

[illegible]

De markt was heden [illegible] zonder dat de handel in geene der soorten iets bijzonders opleverde, alleenlijk was de omzet in Grieken zeer aanzienlijk.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 56¼		Livorno	2/m.	*f* 39½
„	zigt	„ $56\frac{11}{16}$		Napels	„	„ 81⅝
Bordeaux	2/m.	„ 56		Petersburg	„	„ 1,85½
„	½/m.	„ 56¼		Weenen	6/w.	„ 32½
Madrid	3/m.	„ 246		Augsburg	„	„ 35⅝
Cadix	„	„ 247		Frankfort	„	„ 98½
Seville	„	„ 243		Hamburg	2/m.	„ 35
Bilbao	„	„ 244		„	zigt	„ $35\frac{3}{16}$
Lissabon	„	„ 41½		Londen	2/m	„ 11,75
Porto	„	„ 41½		„	zigt	„ 11,82½
Genua	2/m.	„ 46⅝		Rotterdam	„	¼

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 12 Mei. Belg. leen. 2½ pc. 56, fr. 10/1842 5 pc. 99; 1848, 99; Spanje 1—3 pc. [illegible]; Binnenl. 3 pc 43⅝; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 86⅞.

ADVERTENTIEN.

Kiezers Vereeniging
DE
GRONDWET.

Bij de verkiezing van vijf Leden voor de TWEEDE KAMER, op Dingsdag 17 Mei 1853, stelt de Vereeniging aan de Kiesgeregtigden alhier voor, hunne stemmen uit te brengen op de Heeren:

J. C. BAUD.
Prof. **J. BOSSCHA.**
S. R. VAN FRANCK.
Mr. **M. H. GODEFROI.**
H. STOLTE.

Het Bestuur der Vereeniging,
B. DONKER CURTIUS, *Voorzitter.*
W. C. VAN VOLLENHOVEN, *Ondervoorzitter.*
A. VAN GEUNS.
C. HARTSEN.
H. RAHUSEN.
J. F. ALBERDINGK THIJM, *Penningmeester.*
R. DANIEL WOLTERBEEK, *Secretaris.*

(2867)

De Vrijzinnige Kiezersvereeniging
TE AMSTERDAM

heeft tot hare Candidaten voor het Lidmaatschap TWEEDE KAMER van de STATEN-GENERAAL gesteld, de Heeren

Mr. **P. P. VAN BOSSE,**
Jhr. **J. P. CORNETS DE GROOT,**
Mr. **M. H. GODEFROI,**
Mr. **J. HEEMSKERK Bz.,**
J. C. RIJK,

welke zich deze Candidatuur hebben laten welgevallen.

AMSTERDAM, 12 Mei 1853. (2877)

Namens de Vereeniging,
J. F. BROMS, *f. Pres.*
J. HEEMSKERK Az., *f. Se*[illegible]

Derde openbare Volksvoordragt,

te houden door Jhr. M. SALVADOR, Lid der Provinciale Staten van Noord-Holland, enz, in het *ODEON* op den Singel, te AMSTERDAM, op Dingsdag 17 Mei e. k. des avonds ten *zeven* ure. Entrée 25 Cents, na aftrek der kosten, ten behoeve der ALGEMEENE ARMEN.

De HOEKSCHF worden bij voortduring verzocht, zich ordelijk te gedragen of weg te blijven.

(287[illegible])

Dr. LANGS ALGEMEEN VOLKSGENEESMIDDEL.

De Geneeskracht dezer Pillen is sedert meer dan eene halve eeuw bewezen en wordt door legale getuigenissen van Doctoren en leeken bevestigd.

Bij een doelmatig gebruik **STAAT ALGEMEENE GENEZING VAST** in de volgende Ziekten:

Maagkramp, afwisselende heete en koude Koortsen, Pijn in de Leden, Podegra, Klierziekte, Waterzucht, Geelzucht, Duizelingen, Aambeijen, Hypocondrie, Zinkingstoffen, Verzweringen, Oogontstekingen, Huidziekten van allen aard, Buikloop, Pokken, Mazelen en Roodvonk, Griep, St. Vitus Dans, Braakloop en nog andere Ziekten, die beter in het Boekje kunnen opgesomd worden.

Dr. Matthias Lang was een uitstekend en Menschlievend Geneesheer in Beijeren, waar hij in het begin der vorige eeuw leefde en eene uitgebreide praktijk had. Zijn *Algemeen Volksgeneesmiddel* verwierf zich daar zulk [illegible] daarvan bedienden en nu nog, nadat meer dan vijftig jaren verloopen zijn, worden zijne Pillen voorgeschreven waar de Doctor spoedig en min kostbaar zijne Patiënten helpen wil. In die landen, waar men het reeds sedert zoo langen tijd kent, is het echter in ieder mans hand en wordt als Voorbehoedmiddel tegen alle Ziekten of als bloedreinigend Middel gebruikt.

Een Boekje, van 69 bladzijden met volledige uitkomst daarover, wordt in het Verkoophuis en meest al de Dépôts van hetzelve voor 10 c. verkocht. (2874)

(2876) De ondergeteekende heeft de eer haren begunstigers te berigten, dat zij hare **KOSTSCHOOL VOOR R. C. JONGEHEEREN,** gevestigd te *Bodegraven*, heeft overgedaan aan den reeds met lof bekenden Heer J. VAN BUUREN, Kostschoolhouder te *Gouda*, vroeger eerste Secondant bij wijlen haar Echtgenoot. Zij betuigt haren hartelijken dank voor het vertrouwen, dat zij en haar Echtgenoot eene reeks van jaren mogten genieten, en verzoekt dit gunstig op bovengenoemde te willen overplaatsen.

BODEGRAVEN, 14 Mei 1853. Wed. M. BOOT.

Bovengenoemde J. VAN BUUREN, beveelt zich beleefdelijkst bij Ouders en Voogden aan. Den 16 Augustus hoopt hij zijne Inrigting te *Bodegraven* te openen. Bij eene godsdienstige opvoeding en onderlijke behandeling zal zijn streven wezen, dat zijne Inrigting in alle deelen aan de behoeften des tijds voldoet; er zal Onderwijs gegeven worden in de [illegible], Fransche, Engelsche en Hoogduitsche [illegible] en alle wetenschappen, welke voor de [illegible] betrekkingen der Maatschappij of 's lands Inrigtingen, waartoe examen vereischt wordt, gevraagd worden, benevens in de beginselen der Latijnsche taal, als voorbereiding voor de Seminariën of Gymnasiën. Men betaalt voor Kost en Leergeld jaarlijks *f* 225. Andere voorwaarden vermeld het Prospectus, welke, behalve aan het Instituut, almede nadere inlichtingen, te verkrijgen zijn bij de Wel-Eerwaarde Heeren Pastoors:

H. J. van Leek te Bodegoaven, H. Steppershoef te Utrecht, A. Hofland te Amsterdam, C. M. Lonink te Mijdrecht, A. F. Ranshuizen en W. de Bruin te Gouda, H. W. Ranshuizen te Bolsward en M. A. Lonink te Rotterdam.

GOUDA, 14 Mei 1853 J. VAN BUUREN.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.